

Nr 124.

Ankom till riksdagens kansli den 26 april 1940 kl. 1 e. m.

*Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition an-
gående anslag till barnsjukvården m. m.*

(3:e avd.)

I anslutning till sina i årets statsverksproposition under femte huvudtiteln (punkterna 115 och 116) gjorda framställningar har Kungl. Maj:t i propositionen nr 98, under åberopande av densamma bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden den 1 mars 1940, föreslagit riksdagen att

dels godkänna de ändrade bestämmelser för driftbidrag till ifrågavarande anstalter, som av departementschefen förordats, att gälla tills vidare från och med den 1 januari 1940;

dels ock för budgetåret 1940/41 anvisa

a) till Bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett m. m. ett förslagsanslag av 350,000 kronor,

b) till Bidrag till uppförande eller inrättande av barnavdelningar vid lasarett m. m. ett reservationsanslag av 250,000 kronor.

Gällande statsbidragsgrunder återfinnas i två kungörelser av den 20 juli 1939, den ena (nr 537) avseende byggnadsbidrag och den andra (nr 538) avseende driftbidrag.

Byggnadsbidrag utgår till landsting eller stad utanför landsting för uppförande eller inrättande av medicinska barnavdelningar vid eller i anslutning till lasarett eller därmed jämställda sjukvårdsinrättningar. Bidraget utgår som regel med högst hälften av byggnadskostnaderna, dock högst 2,500 kronor för plats, som avdelningen med normal beläggning beräknas inrymma.

Driftbidrag utgår för samma avdelningar, som kunna komma i åtnjutande av byggnadsbidrag, samt dessutom till redan befintliga barnavdelningar eller fristående barnsjukhus, vilka ägas av landsting, kommun, kommunalförbund, förening eller stiftelse. Bidraget utgår som regel med 2 kronor för dag och barn under 15 år, på villkor att för barn, tillhörande anstaltens sjukvårdsområde, icke uttages högre legosängsavgift än 1 krona 50 öre per dag.

Statsbidrag må sammanlagt icke utgå för flera platser än 2 på varje 10,000-tal av sjukvårdsområdets invånare, dock att, där avdelning delvis är avsedd för barn från andra sjukvårdsområden, statsbidrag må utgå för det ytterligare antal platser, som Kungl. Maj:t på därom gjord framställning kan finna skäl medgiva.

Under vissa betingelser kan förhöjt bidrag utgå till såväl byggande som drift av hithörande anstalter.

Från rätt till driftbidrag enligt nu angivna grunder, som trätt i kraft den 1 januari 1940, hava tills vidare undantagits *de pediatrika klinikerna* vid akademiska sjukhuset i Uppsala, lasarettet i Lund samt Norrtulls sjukhus i Stockholm, vilka i egenskap av undervisningssjukhus åtnjuta bidrag från skilda anslag under åttonde huvudtiteln. Beträffande dessa kliniker har nämligen riksdagen ansett det böra undersökas, huruvida och i vad mån en jämkning av bidragsgrunderna borde äga rum i syfte att undvika en dubblering av statens understöd. En dylik undersökning har numera också verkställts och redovisas i propositionen å sid. 3—8, vartill utskottet får hänvisa.

Angående *medelsbehovet* för hithörande ändamål under nästa budgetår hava vissa beräkningar verkställts av medicinalstyrelsen. Styrelsen har därvid uppskattat anslagsbehovet till 370,000 kronor för driftbidrag och 245,000 kronor för byggnadsbidrag.

I ärendet har statskontoret avgivit yttrande (sid. 8 och 9).

Departementschefen har för egen del anfört följande.

Den verkställda utredningen utvisar, att de under åttonde huvudtiteln utgående bidragen till pediatrika klinikerna i Uppsala och Lund närmast avse att täcka den merkostnad, som är förenad med den medicinska undervisningen vid dessa kliniker. I båda fallen föreligga också avtal, som reglera förhållandet, därest jämsides med undervisningsbidraget annat statsunderstöd skulle komma att utgå till respektive sjukhus. För Uppsala-klinikens del skulle en tillämpning av avtalet mellan universitetet och Uppsala läns landsting medföra, att statsbidraget enligt den nya kungörelsen utginge direkt till akademiska sjukhuset och därmed i sin mån bidroge till att minska den brist, som staten och landstinget enligt avtalet hava att gälda till hälften vardera. I fråga om Lunda-kliniken innebär det mellan staten och Malmöhus läns landsting träffade avtalet, att bidraget från åttonde huvudtiteln automatiskt upphör att utgå för sådan avdelning, som i annan ordning kommer i åtnjutande av statsbidrag. Under sådana förhållanden finner jag skäligen, att den nya driftbidragskungörelsen vinner tillämpning jämväl på dessa kliniker.

Beträffande kliniken vid Norrtulls sjukhus ligga förhållandena annorlunda till. Den mellan staten och Stockholms stad träffade ekonomiska uppgörelsen angående upprätthållande av ifrågavarande klinik tager nämligen sikte icke enbart på undervisningskostnaden utan på utgifterna för sjukhuset som sådant. Här föreligger alltså icke samma anledning för staten att lämna bidrag enligt den nya kungörelsen som i fråga om klinikerna i Uppsala och Lund. Då emellertid, såvitt utredningen giver vid handen, staden fått vidkännas större kostnader för klinikens drift än som ursprungligen beräknats samt den nya kungörelsens bestämmelse om nedsättning av dagavgiften vid barnsjukvårdsanstalter, till vilka statsbidrag utgår, torde komma att åsamka staden ytterligare utgifter för vård å kliniken av i Stockholm hemmahörande barn, kunna onekligen vissa skäl anföras till stöd för ökat bidrag från statens sida. Jag är ock benägen förorda, att sådant bidrag skall utgå i huvudsaklig överensstämmelse med vad medicinalstyrelsen föreslagit, helst som giltighetstiden för det med staden träffade avtalet utgår den 1 juli 1942. Vid detta statsbidrag torde dock beträffande patienter från ort utom Stockholm icke rimligen böra knytas strängare villkor än att dagavgiften skall nedsättas med ett belopp motsvarande

statsbidraget. Styrelsen har i detta hänseende utgått från lika dagavgift — 1 krona 50 öre — för alla patienter å allmän sal.

I anslutning till vad jag inledningsvis antytt har jag ock haft under övervägande, huruvida en ändring i besparingssyfte av gällande statsbidragsgrunder lämpligen kunde genomföras. De undersökningar, som i detta hänseende verkstälts inom departementet, hava emellertid givit vid handen, att en begränsning av ifrågavarande statsbidrag icke låter sig genomföras utan betydande olägenheter. Jag har därför avstått från att föreslå åtgärder i sådant syfte.

Vid nu angivna förhållanden torde medelsbehovet för bidrag till hithörande anstalter under nästa budgetår kunna uppskattas i huvudsaklig anslutning till medicinalstyrelsens förslag. Anslaget till driften av ifrågavarande anstalter lär därvid, med hänsyn till ovissheten i kalkylerna för det första året, böra upptagas med i runt tal 350,000 kronor, medan anslaget till inrättande av nya barnavdelningar torde böra avrundas uppåt till 250,000 kronor. Jag vill upplysningsvis nämna, att ansökningar om byggnadsbidrag hittills ingivits och av medicinalstyrelsen tillstyrks för ett sammanlagt belopp av 212,500 kronor. Med hänsyn härtill och för att bereda möjlighet till bidrag för ytterligare ett antal platser torde anslaget icke böra upptagas till lägre belopp än 250,000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag innebär, att till de pediatrika klinikerna i Uppsala och Lund samt vid Norrtulls sjukhus i Stockholm skulle komma att utgå bidrag från såväl femte som åttonde huvudtiteln. Ehuru utskottet, i likhet med statskontoret, finner en dylik anordning principiellt sett mindre tillfredsställande, har utskottet dock med hänsyn till föreliggande avtal och vad departementschefen i övrigt framhållit ansett sig böra tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet.

Från nu angivna utgångspunkt har departementschefens uppskattning av medelsbehovet för bidrag till anordnande och drift av barnsjukvårdsanstalter under nästa budgetår icke givit utskottet anledning till erinran.

Under återopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen må

I. godkänna de ändrade bestämmelser för driftbidrag till ifrågavarande anstalter, som av departementschefen förordats i statsrådsprotokollet över socialärenden den 1 mars 1940, att gälla tills vidare från och med den 1 januari 1940;

II. för budgetåret 1940/41 under femte huvudtiteln anvisa

a) till *Bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett m. m.* ett förslagsanslag av 350,000 kronor,

b) till *Bidrag till uppförande eller inrättande av barnavdelningar vid lasarett m. m.* ett reservationsanslag av 250,000 kronor.

Stockholm den 26 april 1940.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS RÅSTOCK.

Närvarande: Se under utlåtandet nr 123.